



**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**
Jilská 1, Praha 1
Tel.: 286 840 129, 210 310 586
E-mail: jan.cervenka@soc.cas.cz

Občané o volbách do Evropského parlamentu – červen 2014

Technické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v14-06</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. – 9. 6. 2014</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1049</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>248</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PV.37e, PV.176, PV.24e, PV.177, PV.112, PV.178, PV.45, PV.109, PV.64a, PV.179, PV.180</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>30. června 2014</i>
<i>Zpracoval:</i>	<i>Jan Červenka</i>

V rámci červnového šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění věnovalo nedávným volbám do Evropského parlamentu. Výzkum konkrétně zjišťoval, jaké důvody vedly voliče k rozhodnutí zúčastnit se voleb a kterou stranu volit, kdy ke svému rozhodnutí volit určitou stranu dospěli a jaké faktory hrály při jejich rozhodování větší význam. Podobně tak mezi nevoliči byly zjišťovány důvody neúčasti, to, kdy se rozhodli k volbám nejít, a šetření rovněž zjišťovalo, koho by v případě účasti tito lidé volili.

Dotázaných, kteří se podle vlastního vyjádření zúčastnili květnových voleb do EP (N=285), jsme se otevřenou otázkou zeptali na hlavní důvod jejich účasti v těchto volbách.¹

Z uváděných důvodů lze soudit, že voleb se zúčastnili vesměs stabilní a pravidelní „skalní“ voliči, kteří jsou k volbám jakéhokoli typu zvyklí chodit a považují to za svoji povinnost, že se voleb zúčastní a podpoří svoji preferovanou stranu či kandidáta, přičemž věří, že jejich hlas je v tomto směru významný.

¹ Znění otázky: „Jaký byl hlavní důvod Vaší účasti ve volbách do Evropského parlamentu?“

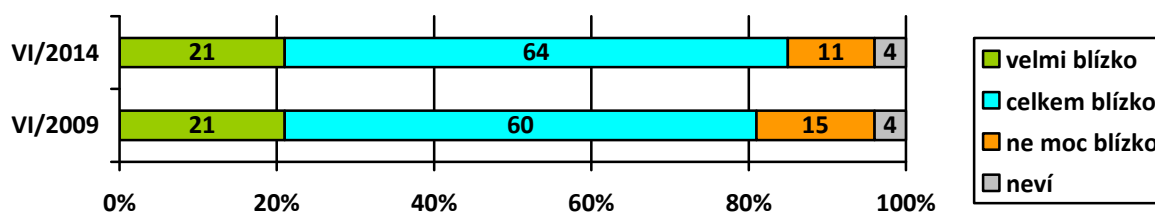
Nejčastěji zmiňovaným důvodem volby totiž byla právě „podpora preferované strany či kandidáta“ (21 %), těsně následovaná „vlivem na budoucnost, spolupodílením se na rozhodování“ (19 %), „splněním své občanské povinnosti“ (18 %) a konstatováním, že dotázaný je pravidelným voličem (14 %). Do téže kategorie lze přičíst i některé další méně frekventované odpovědi, jako „využití svého volebního práva“ (3 %), „zájem o politiku, o volby a účast v nich“ (1 %) nebo „potřeba vyjádřit svůj názor a preference“ (1 %). Naproti tomu negativní volba „proti některé straně nebo kandidátovi“ byla v podstatě záležitostí okrajovou (2 %) a jen malý podíl deklarovaných důvodů volební účasti tvořila obecná nebo vnitropoliticky konkretizovaná nespokojenost spojená s potřebou změny nebo s protestem (5 %). Nepříliš významným faktorem se ukázaly být i specificky evropské důvody tak či onak spojené se samotnou EU, jež dohromady zahrnovaly 9 % zaznamenaných odpovědí, v tom nejčastěji „zájem o EU či EP a jejich důležitost pro ČR“ (4 %) a konstatování, že jsme členy a občany EU (3 %). Zcela marginálním důvodem volební účasti byl vliv rodiny a okolí (1 %).²

S výše uvedenými důvody volební účasti silně korespondovaly i odpovědi účastníků voleb do EP (N=285) na další otevřenou otázku, která zjišťovala důvody pro volbu konkrétní strany, pro niž ve volbách hlasovali.³

Celkově odpovědi ukazují, že voleb se zúčastnili hlavně politicky angažovaní přesvědčení příznivci jednotlivých stran. Čtvrtina (25 %) obecně uvedla, že volila stranu, která je jim nejbližší nebo nejsympatičtější, prakticky stejně velká část (24 %) jako důvod uvedla souhlas s programem či názorovou blízkost, 14 % vyzdvihlo kvalitu strany a lidí, kteří jsou jejími členy, případně kteří za ni kandidovali ve volbách, a obdobný podíl (14 %) dotázaných účastníků voleb do EP se označil za přesvědčené stoupence strany, kterou volí pravidelně. Jiné odpovědi se vyskytovaly méně často, 4 % respondentů uvedla, že stranu volila proto, aby podpořila konkrétní osobnost na její kandidátce, rovněž 4 % jako důvod deklarovala touhu po změně, 3 % vybírala stranu podle pozitivní zkušenosti s ní, respektive podle jejích výsledků, „nejmenší zlo“ volila 2 %, strategickou či negativní volbu deklarovalo 1 % voličů, 1 % uvedlo vliv rodiny či okolí a rovněž tak 1 % jako důvod pro volbu některé ze stran zmínilo nesouhlas s politikou EU. 1 % dotázaných nedokázalo důvod volby strany uvést a zvolilo odpověď „nevím“.⁴

Samotnou blízkost k volené straně zkoumala další otázka šetření položená účastníkům voleb do EP (N=285).⁵

Graf 1: Blízkost ke straně, kterou volil při volbách do EP (%)



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* - 9. 6. 2014, 285 respondentů, kteří se zúčastnili voleb, osobní rozhovor.

² Dopočet do 100 % tvoří jiné odpovědi.

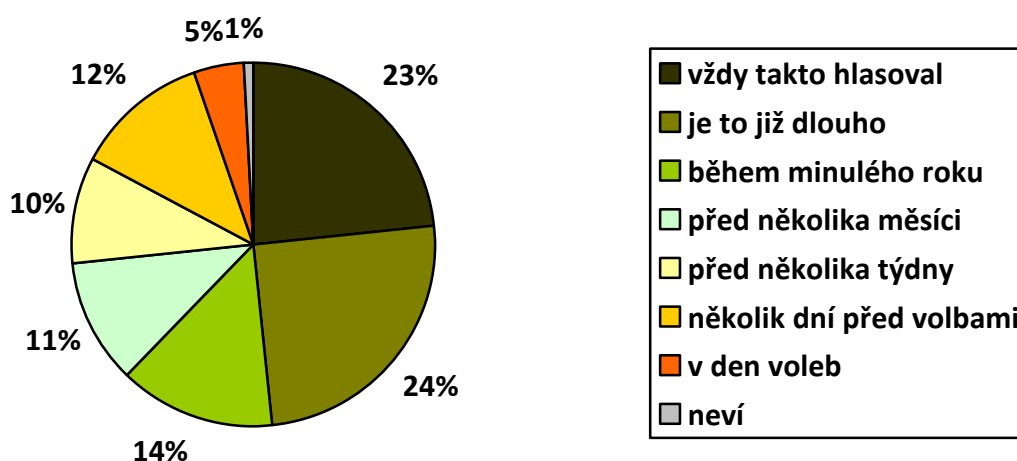
³ Znění otázky: „Jaké byly důvody, které Vás vedly k volbě této strany?“

⁴ Dopočet do 100 % tvoří jiné odpovědi.

⁵ Znění otázky: „Cítíte se této straně velmi blízko, celkem blízko, ne moc blízko?“

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, 85 % účastníků svůj vztah k volené straně hodnotí jako „velmi blízký“ (21 %) nebo alespoň „celkem blízký“ (64 %). Naopak „ne moc blízký“ vztah k volené straně vyjádřilo jen 11 % voličů a 4 % svůj vztah k volené straně nedokázala definovat. V porovnání s rokem 2009, kdy byla otázka stejného znění pokládána tehdejšími voliči, kteří se zúčastnili voleb do EP, se deklarovaný postoj voličů ke straně významně nezměnil. Relativně silnější vztah ke své straně vyjadřují voliči KDU-ČSL.

Graf 2: Kdy se rozhodl pro stranu hlasovat (%)



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* - 9. 6. 2014, 285 respondentů, kteří se zúčastnili voleb, osobní rozhovor.

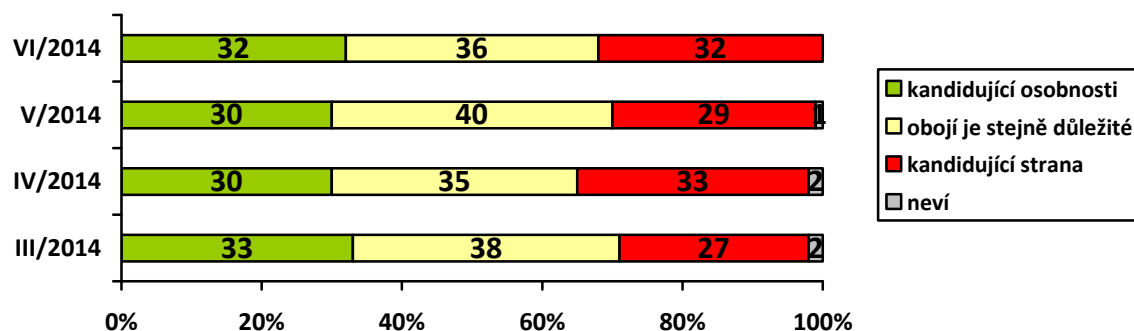
Z odpovědí na otázku, kdy se pro volbu své strany rozhodli (N=285),⁶ je zřejmé, že výrazná většina z těch, kdo se voleb do EP zúčastnili, byla již dlouho předem rozhodnutá, koho bude volit, což odpovídá tomu, že jde vesměs o stabilní kmenové voliče těchto stran. Konkrétně bezmála čtvrtina (23 %) takto prý hlasuje vždy, další čtvrtina se takto hlasovat rozhodla již před dlouhou dobou, dalších 14 % v průběhu minulého roku a 11 % před několika měsíci. V horizontu několika týdnů se rozhodovala desetina voličů, 12 % své rozhodnutí učinilo několik dnů před volbami a jen 5 % se rozhodovalo v samotný den voleb. Celkem pochopitelně dlouhodobé rozhodnutí o volbě strany je spojeno hlavně se zavedenými tradičními stranami.

V rámci výzkumu se mezi dotázanými, kteří se zúčastnili do EP (N=285), šetření zaměřilo i na základní kritéria jejich rozhodování, pokud jde o volbu strany nebo uskupení, jemuž dali hlas. Konkrétně se jednalo o to, zda byla pro respondenty při jejich rozhodování důležitější kandidující strana, nebo to byly

⁶ Znění otázky: „Kdy jste se pro tuto stranu definitivně rozhodli? Vždy jste takto hlasoval, je to již dlouho, během minulého roku, před několika měsíci, před několika týdny, několik dní před volbami, v den voleb?“

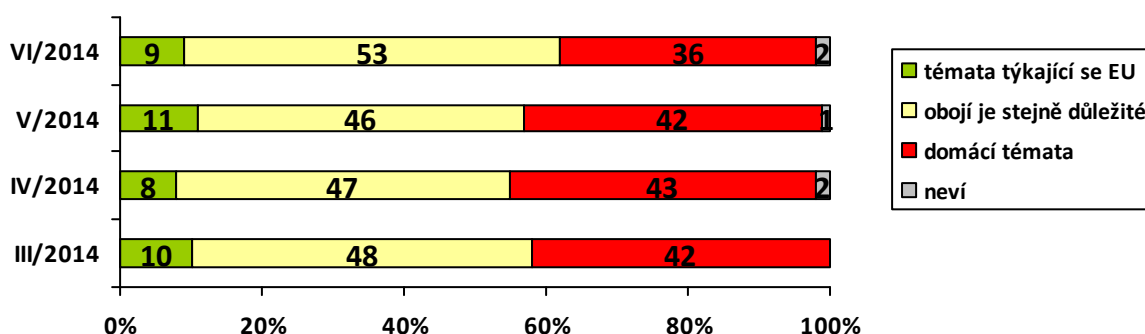
osobnosti, které kandidovaly,⁷ a zda pro ně byla při rozhodování o výběru strany důležitá spíše evropská, nebo domácí témata.⁸

Graf 3: Je pro volbu důležitější kandidující strana, nebo osobnosti? (%)



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. - 9. 6. 2014, 285 respondentů, kteří se zúčastnili voleb, osobní rozhovor.

Graf 4: Jsou pro volbu důležitější témata týkající se EU, nebo domácí témata? (%)



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. - 9. 6. 2014, 285 respondentů, kteří se zúčastnili voleb, osobní rozhovor.

Z výsledků zachycených v grafu 3 plyne, že 32 % dotázaných považuje za důležitější pro své rozhodnutí to, jaké osobnosti kandidují bez ohledu na stranu. Stejně velká část (32 %) respondentů pak pro svou volbu za důležitější faktor považuje kandidující stranu s tím, že konkrétní kandidáti jsou méně podstatní. O málo více než třetina (36 %) považuje obě věci za stejně důležité. V porovnání s předvolebními šetřeními se situace v tomto ohledu významně nezměnila.

⁷ Znění otázky: „Co pro Vás bylo při rozhodování o tom, komu dáte svůj hlas, důležitější? Konkrétní osoby, jejich pověst, vystupování apod. bez ohledu na to, která strana je navrhla, nebo to, za kterou stranu či hnutí tyto osoby kandidují, a až potom o jakou osobu se jedná, nebo je pro Vás obojí stejně důležité?“

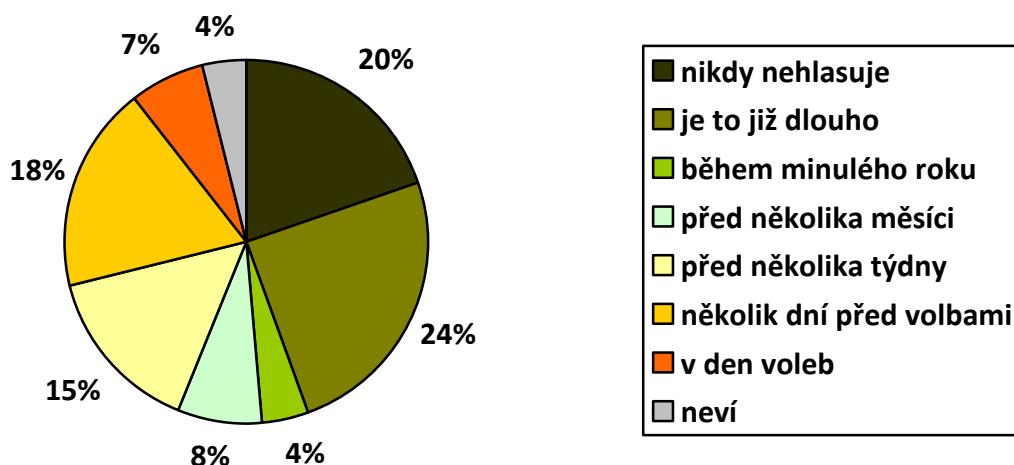
⁸ Znění otázky: „A co pro Vás bylo při rozhodování o tom, komu dáte svůj hlas, důležitější z následujícího hlediska? Byla to témata týkající se Evropské unie, domácí témata, nebo bylo pro Vás obojí stejně důležité?“

Pokud jde o to, jaká témata podle slov voličů hrála důležitější roli při jejich rozhodování o volbě strany, z údajů zachycených v grafu 4 plyne, že v tomto směru převažovala spíše domácí témata, která vyzdvihla více než třetina (36 %) voličů, nad témata spojenými s Evropskou unií, jež upřednostnila desetina (9 %) účastníků voleb do EP, i když pro relativně největší, nadpoloviční část (53 %) bylo prý obojí stejně významné. Oproti předvolebním výzkumům se mírně zvýšil podíl varianty zdůrazňující obojí, což se projevilo ve snížení zastoupení domácích témat jako důležitějšího faktoru při rozhodování.

Kromě samotných voličů a jejich důvodů pro rozhodnutí jít volit a volbu konkrétní strany šetření zkoumalo naopak mezi nevoliči (N=721) důvody neúčasti formou otevřené otázky.⁹

Uvedené důvody lze velmi obecně rozdělit do několika širších souhrnných kategorií. Z nich relativně nejpočetnější s podílem 22 % tvořily různé osobní překážky ve volební účasti, jako např. nedostatek času, práce, rodinné závazky pobyt mimo domov, nemoc nebo stáří. Podobný rozsah (21 %) měla ovšem i skupina, která volby do EP, případně EP jako instituci, českou účast a podíl na vlivu v ní, případně svou účast vzhledem k nepatrné váze svého hlasu označila za zbytečnost. Třetí významná skupina s podílem 19 % jsou lidé, kteří k volbám nepřišli, protože je buď politika jako taková, nebo volby, EP a EU nezajímají. K nim lze přidat i 10 % těch kdo uvedli, že volit nebyli, protože politice nerozumí, nebo protože se nedokázali vybrat, koho volit. 10 % jako svůj důvod uvedlo nedůvěru k EU či k EP, dalších 6 % pak nedůvěru, nespokojenost nebo znechucení politikou obecně. 5 % dotázaných nevoličů pak uvedlo, že volit prostě nechodí, nebo že se jim jít volit tentokrát nechtělo. 4 % respondentů nedokázala důvod své neúčasti ve volbách do EP specifikovat a odpověděla, že neví.¹⁰

Graf 5: Kdy se rozhodl nejít k volbám (%)



Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2.* - 9. 6. 2014, 721 respondentů, kteří se nezúčastnili voleb, osobní rozhovor.

⁹ Znění otázky: „Jaký byl hlavní důvod Vaší neúčasti ve volbách do Evropského parlamentu?“

¹⁰ Dopočet do 100 % tvoří jiné odpovědi.

V grafu 5 jsou zachyceny odpovědi respondentů, kteří se voleb nezúčastnili (N=721), na otázku, kdy se pro svou neúčast rozhodli.¹¹

Je zřejmé, že i v tomto případě většina lidí byla dlouhodobě rozhodnuta, jak se zachová a že se voleb neúčastní. Kromě pětiny (20 %) principiálních nevoličů asi čtvrtina (24 %) byla dlouho rozhodnuta se voleb do EP nezúčastnit a další více než desetina (12 %) se tak rozhodla buď v loňském roce, nebo alespoň několik měsíců před volbami. 15 % se podle vlastního vyjádření k volbám rozhodlo nejít několik týdnů před volbami, zatímco čtvrtina se rozhodovala během posledních dní či dokonce až v průběhu voleb samotných.

Z analýzy doby rozhodnutí o volební neúčasti v konfrontaci s deklarovanými důvody této neúčasti pak zřetelně vyplynulo, že rozhodnutí o neúčasti v kratším horizontu před volbami se výrazně častěji spojovalo s osobními překážkami v účasti, zatímco lidé, kteří se o politiku a volby nezajímají a volit nechodí, nebo kteří volit nechtěli z důvodu svého kritického postoje k EU a EP, toto rozhodnutí učinili s velkým časovým předstihem.

¹¹ Znění otázky: „Kdy jste se rozhodl nejít k volbám? Nikdy nehlasujete, je to již dlouho, během minulého roku, před několika měsíci, před několika týdny, několik dní před volbami, v den voleb.“